

**Zad 1. Funkcja calkowalna w sensie Riemanna  $f$  rozni sie od funkcji  $g$  w jednym punkcie z przedzialu  $[a, b]$ . Pokazac, ze  $g$  jest calkowalna w sensie Riemanna i  $\int_a^b f(x)dx = \int_a^b g(x)dx$ .**

Niech  $\rho \in [a, b]$  bedzie jedynym punktem takim, ze  $f(\rho) \neq g(\rho)$ . Rozwazmy dwa przypadki:

1.  $\rho \in \{a, b\}$ .

Wówczas, możemy zapisac przedzial  $[a, b]$  jako sume przedzialow

$$[a, b] = [a, a+r] \cup [a+r, b-r] \cup [b-r, b]$$

dla pewnego  $r > 0$ . Poniewaz  $\rho$  jest pojedynczym punktem, możemy wybrac dowolnie male  $r$ , tak, ze otrzymujemy

$$\begin{aligned} \int_a^b g(x)dx &= \int_a^{a+r} g(x)dx + \int_{a+r}^{b-r} g(x)dx + \int_{b-r}^b g(x)dx = \\ &= \int_a^{a+r} g(x)dx + \int_{a+r}^{b-r} f(x)dx + \int_{b-r}^b g(x)dx \xrightarrow{r \rightarrow 0} 0 + \int_a^b f(x)dx + 0 = \int_a^b f(x)dx \end{aligned}$$

2.  $\rho \in (a, b)$ :

Ustalmy  $r > 0$  takie, ze:

$$[a, b] = \left[ a, \rho - \frac{r}{2} \right] \cup \left[ \rho - \frac{r}{2}, \rho + \frac{r}{2} \right] \cup \left[ \rho + \frac{r}{2}, b \right]$$

W takim razie możemy rozpisac calke

$$\int_a^b g(x)dx = \int_a^{\rho - \frac{r}{2}} g(x)dx + \int_{\rho - \frac{r}{2}}^{\rho + \frac{r}{2}} g(x)dx + \int_{\rho + \frac{r}{2}}^b g(x)dx$$

Poniewaz funkcja  $g$  rozni sie od funkcji  $f$  tylko w punkcie  $\rho$ , to

$$\int_a^{\rho - \frac{r}{2}} g(x)dx = \int_a^{\rho - \frac{r}{2}} f(x)dx \quad \wedge \quad \int_{\rho + \frac{r}{2}}^b g(x)dx = \int_{\rho + \frac{r}{2}}^b f(x)dx.$$

W takim razie

$$\int_a^b g(x)dx = \int_a^{\rho - \frac{r}{2}} f(x)dx + \int_{\rho - \frac{r}{2}}^{\rho + \frac{r}{2}} g(x)dx + \int_{\rho + \frac{r}{2}}^b f(x)dx.$$

W trakcie dzielenia  $[a, b]$  na mniejsze przedzialy, punkt  $\rho$  znalazl sie w przedziale a poniewaz tylko jeden punkt  $\rho$  jest punktem gdzie te dwie funkcje sie rozni, możemy ograniczac przedzial na którym te funkcje sie rozni, czyli dla  $\rho \rightarrow 0$

$$\begin{aligned} \int_a^b g(x)dx &= \int_a^{\rho-0} g(x)dx + \int_{\rho-0}^{\rho+0} g(x)dx + \int_{\rho+0}^b g(x)dx = \\ &= \int_a^{\rho} g(x)dx + \int_{\rho}^{\rho} g(x)dx + \int_{\rho}^b g(x)dx = \\ &= \int_a^{\rho} f(x)dx + 0 + \int_{\rho}^b f(x)dx = \\ \int_a^b g(x)dx &= \int_a^b f(x)dx \end{aligned}$$

**Zad 2. Funkcja calkowalna w sensie Riemanna  $f$  rozni siie od funkcji  $g$  w skonczenie wielu punktach przedzialu  $[a, b]$ . Pokazac, ze  $g$  jest calkowalna w sensie Riemanna i  $\int_a^b f(x)dx = \int_a^b g(x)dx$ . Można skorzystac z poprzedniego zadania.**

Niech  $\rho_1, \dots, \rho_n$  beda wszystkimi punktami przedzialu  $[a, b]$  na których funkcja  $g$  przyjmuje wartosci rozne od  $f$ . Możemy wiec podzielic  $[a, b]$  na mniejsze przedzialy takie, ze:

$$[a, b] = [a, \rho_1] \cup [\rho_1, \rho_2] \cup \dots \cup [\rho_n, b]$$

Z pierwszego punktu poprzedniego zadania można latwo zauwazyc, ze suma calek  $g(x)$  na kazdym z tych przedzialow jest rowna  $\int_a^b f(x)dx$



Zad 3. Dla pewnego podziału  $P$  przedziału  $[a, b]$  spełniony jest warunek  $L(P, f) = U(P, f)$ . Rozstrzygnąć, czy z tego wynika, że  $f$  jest całkowalna w sensie Riemanna.

TAK.

Funkcja  $f$  jest całkowalna w sensie Riemanna, jeśli

$$\sup_P L(P, f) = \inf_P U(P, f) = \int_a^b f(x) dx$$

Jeśli funkcja, która spełnia warunek  $L(P, f) = U(P, f)$  nie jest całkowalna w sensie Riemanna, to wówczas

1. Istnieje taki podział  $P_2$ , że  $L(P_2, f) > U(P_2, f)$ , co szybko prowadzi do absurdu. Pole pod wykresem nie może być ograniczone od dołu przez liczbę większą niż od góry.

2. Istnieje taki podział  $P_2$ , że  $L(P_2, f) < U(P_2, f)$ , ale wtedy  $L(P, f) > L(P_2, f) \neq \sup_P L(P, f)$  oraz  $U(P, f) > U(P_2, f) \neq \inf_P U(P, f)$ . W takim razie albo

$$\sup_P L(P, f) = L(P, f) = U(P, f) = \inf_P U(P, f),$$

albo

$$\sup_P L(P, f) > L(P, f) = U(P, f) < \inf_P U(P, f),$$

co jest wypadkiem równoznacznym z 1.

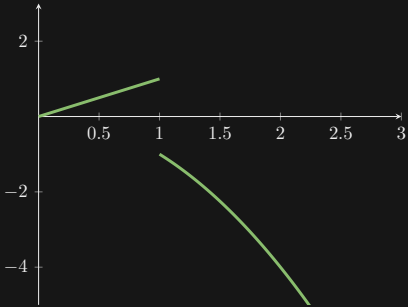


Zad 4. Funkcja  $f$  jest całkowala osobno na przedzialach  $[a, c]$  i  $[c, b]$ . Pokazać, że  $f$  jest całkowalna na przedziale  $[a, b]$ .

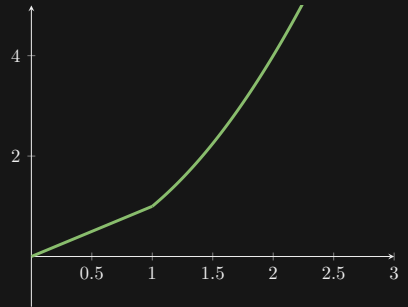
hyyyh ja z tego do tej pory korzystalam XD

Zad 5. Rozstrzygnij, czy dana funkcja jest całkowalna w sensie Riemanna. Jeśli jest, to oblicz jej całkę po zadanym przedziale.

a.  $f(x) = \begin{cases} x & 0 \leq x \leq 1 \\ -x^2 & 1 < x \leq 2 \end{cases}$



Ponieważ interesuje nas pole między wykresem funkcji a osią OX, to możemy odbić drugą część funkcji względem osi OX nie zmieniając wartości całki na rozważanym przedziale.



Zad 6. Funkcja  $f$  jest całkowalna na przedziale  $[a, b]$ . Używając definicji całki Riemanna uzasadnić, że dla ustalonego  $c \in \mathbb{R}$  funkcja  $f_c(x) = f(x - c)$  jest całkowalna w sensie Riemanna na przedziale  $[a + c, b + c]$  oraz  $\int_a^b f(x)dx = \int_{c+a}^{c+b} f_c(x)dx$

Z definicji Riemanna wiemy, że na  $f$  zachodzi:

$$m(b-a) \leq \sup_P L(P, f) = \int_a^b f(x)dx = \inf_P U(P, f) \leq M(b-a)$$

dla każdego  $x \in [a, b]$  oraz  $m \leq f(x) \leq M$ .  
 Przypuszcmy, że dla funkcji  $f_c$  oraz  $x \in [a + c, b + c]$  i  $m_c \leq f_c(x) \leq M_c$

$$m_c(b+c-a-c) \leq \sup_P L(P, f_c) \leq \inf_P U(P, f_c) \leq M_c(b+c-a-c),$$

czyli

$$m_c(b-a) \leq \sup_P L(P, f_c) \leq \inf_P U(P, f_c) \leq M_c(b-a). \quad (\text{☕})$$

Ponieważ  $f_c(x) = f(x - c)$ , to dla  $x \in [c + a, c + b]$   $f_c$  przyjmuje te same wartości co  $f$ , czyli możemy stwierdzić nierówność:

$$m = m_c \leq f_c(x) \leq M_c = M.$$

W takim razie nierówność (☕) możemy zapisać:

$$m(b-a) \leq \sup_P L(P, f_c) \leq \inf_P U(P, f_c) \leq M(b-a),$$

a ponieważ  $f_c$  na przedziale  $[a + c, b + c]$  przyjmuje nie tylko największą i najmniejszą wartość taką samą jak  $f$  na  $[a, b]$ , ale też wszystkie inne wartości są takie same, to

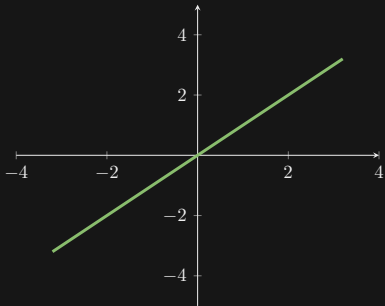
$$m(b-a) \leq \sup_P L(P, f_c) = \sup_P (P, f) = \inf_P U(P, f) = \inf_P U(P, f_c) \leq M(b-a),$$

tak więc

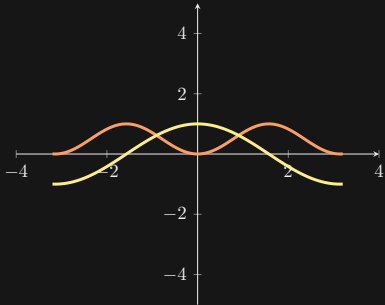
$$\int_a^b f(x)dx = \sup_P (P, f) = \inf_P U(P, f) = \sup_P L(P, f_c) = \inf_P U(P, f_c) = \int_{a+c}^{b+c} f_c(x)dx$$

Zad 10. Oblicz całkę  $\int_{-\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}} x \sin^2(x^3) \cos(x^3)dx$

Zastanówmy się jak wyglądają poszczególne czynniki całkowanej funkcji. Funkcja  $f(x) = x$  jest nieparzysta:



Natomiast  $\sin^2(x)$  oraz  $\cos(x)$  są funkcjami parzystymi



W takim razie, funkcja  $g(x) = x \sin^2(x^3) \cos(x^3)$  jest funkcją nieparzystą - jej całka na przedziale symetrycznym względem osi OY jest równa 0.